

Juutalaiset perinteet – osa 3.

oppitunti 6. 15.05.2012 Isak Penzev

Shalom, hyvät ystävät, tänään me jatkamme juutalaisesta uskonnosta ja perinteistä.

Jatkamme aiheena kirjallisuus ja dokumentit juutalaisten uskonnon pohjana. Edellisen kahden opetuksen aikana käsitelimme Tanachin asioita ja myös Mishnaa.

Mutta tässä ei ollut vielä kaikki eikä se loppunut siihen. Viimeksi meille tuli selväksi, että Mishna kertoo pieniä kertomuksia, ja Mishnasta emme voi löytää suoranaista yhteyttä Tooran kanssa. Sen takia oli tarpeellista selvittää ja löytää yhtenäinen linja.

300-600 luvulla juutalaiset Tooran opettajat käsitelivät tätä kysymystä. Tätä asiaa käsiteltiin sekä Israelin maassa että diasporassa Babylonissa, ja myös muualla maailmassa, missä juutalaiset elivät. Nämä keskustelut, dialogit kirjoitettiin ylös, ja niitä nimitettiin Gemaraksi. Jos sana Gemara käännetään arameankielestä, se tarkoittaa: ”lopullinen päätös.” On olemassa Gemara, jossa kerrotaan dialogista Israelin maassa, ja on myös Gemara, jota on ylöskirjattu diasporassa ja Babylonissa, Babylonin Gemara.

Vielä lyhyesti haluan kertoa, mitä tämä keskustelu sisältää. Siinä käsitellään sellaisia asioita, millä tavalla Mishnan teksti on yhtenäisesti liitetty Tooran sanaan. Toiseksi siinä käsitellään asioita, miten joihinkin käskyihin liittyviin päätöksiin oli tullut muutoksia. Kolmas Gemarassa käsiteltävä asia on, minkä takia Mishnan teksteistä löytyy joistain asioista erilaisia mielipiteitä. Gemaraan sisältyy myös ihan tavallisia tekstejä, jotka oli ylöskirjattu syntyneen keskustelun yhteydessä.

Tämä Gemaran teksti on lajiteltu ja laitettu eri osioihin, jotka on nimitetty keskustelunaiheiden mukaan. On olemassa 39 traktaattia Jerusalemin Mishnasta ja 36 traktaattia Babylonin versiosta. On myös muutamia Mishnan traktaatteja, joista ei ole olemassa Gemaran tekstiä. Ja tätä kokonaisuutta, Gemaraa ja Mishnaa yhdessä, nimitetään tänä päivänä Talmudin tekstiksi.

Se ovat hyvin vaikeaa ja monimutkaista tekstiä. Sen takia voi sanoa, että tätä kirjallisuutta ei ole tarkoitettu jokaiselle. Hyvin monet Talmudissa käsitellyt kysymykset ovat teoreettisia käsitteitä. Mitä meille sitten jää käytännössä? Käytännöllistä puolta juutalaisten elämässä on helpottanut paljon seuraava juutalaisten sukupolvi, koska he ovat luoneet Galachin sääntöjä.

Juutalaiset tekivät analyysiä Tooran ja Talmudin välissä, ja sen perusteella he tekivät jonkinlaisen sanakirjan. Siihen luotiin erillinen käsikirja, jossa oli valmiita vastauksia määrättyihin kysymyksiin, ja vastaukset oli laitettu teeman mukaisesti.

Ensimmäinen julki tullut käsikirja oli nimeltään MISNE-TORAA eli Tooran toistaminen. Sen on kirjoittanut hyvin tunnettu henkilö nimeltään Rambam – Maimonides - Mooses Maimonides. Tälle tekstille voimme löytää myös toisen nimen, joka tarkoittaa: ”voimallinen käsi” - JAD HAZAKAA.

Tämä käsikirja on kirjoitettu 1200-luvulla. Mutta hyvin arvollisesti ja kunnioittaen otettiin vastaan käsikirjoitus, joka on tehty 1600-luvulla, 400 vuotta myöhemmin. Tämän kirjan nimi on -SHULHAN ARUH, joka tarkoittaa: ”kaadettu pöytä.” Sen on kirjoittanut rabbi Josef Karoo. Myöhemmin käyttöön on otettu hieman lyhennetty versio Shulhan aruh - kirjoitus nimeltään Kitzur shulhan aruh. Tämä lyhennetty versio nimeltään KITZUR SHULHAN ARUH on kaikille ortodoksijuutalaisille niin kuin pöytäkirja. He käyttävät hyvin runsaasti tätä opetusta myös tänä päivänä.

Tänä päivänä me näemme sen erikoisen käänteeseen, että kiinnostus MISNE-TORAA eli Rambamin kirjoituksia kohtaan on voimakkaasti kasvanut. Sillä Rambamin teksti on kirjoitettu helpolla ja yksinkertaisella kielellä. Jos me katsomme näitä kirjoja niin kuin tietosanakirjana, silloin me voimme nähdä, että teksti antaa meille selkeät ohjeet, millä tavalla me voimme järjestää omaa elämäämme Tooran käskyjen mukaisesti.

Mutta ainoa asia, mitä meille pitää muistuttaa: mitä uudempi teksti, sitä tärkeämpää on kirjoittaa siihen jokainen pilkku ja jokainen pieni piirre. Se aiheuttaa hyvin raskaan taakan niille ihmisille, jotka haluavat noudattaa Tooran lakia. Tästä itse Jeshua on puhunut Matteuksen evankeliumin 23. luvussa. Jos ihminen haluaa elää Tooran lain mukaisesti, hänen pitää tutkiskella ja lukea sitä yleisen tason kirjallisuutta, mutta hänen pitää nähdä suunta, mistä siinä opetetaan. Meille messiaanille uskoville on tässä kaksi kompastuskiveä.

Ensimmäinen kompastuskivi on sellainen tekstin opetus, että juutalainen ei voi olla paljon tekemisissä pakanan kanssa; kanssakäymistä muiden kansojen kanssa rajoitetaan hyvin paljon. Se koskee suurelta osin nimenomaan sellaista kielteistä kanssakäymistä pakanan kanssa, joka koskee ruokailutilaisuuksia. (esim. juutalainen ei voi juoda maitoa, jota pakana on valmistanut jne.)

Ennen kuin Jeshua tuli maailmalle, nämä kielteiset käskyt olivat hyvin hyödyllisiä ja tärkeitä juutalaiselle kansalle. Mutta sen jälkeen, kun annettiin käsky kertoa Messiaasta muille kansoille, tämä kielteinen päätös tuli suureksi esteeksi evankeliumille. Sen takia messiaaniset juutalaiset ottavat käytäntöön apostolien lähetystyötä koskevat määräykset. Efesolaiskirjeen 2. luvussa Paavali kirjoittaa nimenomaan siitä, minkälaisia muutoksia tapahtuu Jeshuan pelastuksen työn ansiosta. 2: 14 - 15: ” Sillä hän on meidän rauhamme. Hän teki molemmat yhdeksi ja purki erottavan muurin, vihollisuuden, kun hän omassa lihassaan teki tehottomaksi käskyjen lain säädöksineen. Näin hän teki, jotta hän omassa itsessään loisi nuo kaksi yhdeksi uudeksi ihmiseksi ja tekisi rauhan. ” Paavali kirjoittaa, että Jeshua Messias on meidän rauhamme, joka teki molemmat, sekä juutalaiset että pakanakansat, yhdeksi. Yhdeksi, mutta se ei tarkoita, että sisäisesti samanlaisiksi. Yhdeksi tarkoittaa että Messias purki erottavan väliseinän, vihollisuuden, eli laittoi vihollisuuden pois heidän keskeltään - juutalaisten ja pakanain välistä. Tämä on johtanut siihen, että määrättyihin Tooran käskyn säädöksiin on tullut muutoksia.

Minkälaisia muutoksia sitten on tapahtunut? Messias on ottanut juridisen voiman mitätöidä ne juutalaisten viisaiden päätökset, jotka synnyttävät vihollisuutta juutalaisten ja pakanoiden kesken. Eli Messias on kumonnut juutalaisten viisaiden päätöksiä. Ei kaikkia kokonaisuudessaan.

Vaan hän on mitätöinyt ne päätökset, jotka kehottavat synnyttämään vihollisuutta juutalaisten ja pakanoiden kesken. Tässä 15. jae puhuu meille vain niistä käskyistä ja säädöksistä, mutta tämä ei koske kirjallisen Tooran lakia. Kirjallisen Tooran laki on edelleen voimassa.

Toinen kompastuskivi meille messiaanille juutalaisille tulee, kun me tutustumme Galahin kirjoituksiin. Nämä tekstit opettavat meille niitä asioita, mitä juutalaisten pitää tehdä. Mutta siinä tekstissä ei ole asioita eikä ohjeita, mitä Messiaaseen ja Israelin Jumalaan uskovan pakanauskovan pitää tehdä.

Sen takia tänä päivänä messiaaninen liikkeen johtokunta, joka haluaa noudattaa Tooran käskyjä, kantaa suurta vastuuta. Vastuu sisältää, että heidän pitäisi apostolien lupauksen ja määräysten pohjalta ottaa huomioon myös niitä hyvin pieniä tietoja, joita juutalaiset opettajat antavat meille. Vastuu on siinä, että otetaan ja kehitetään niitä päätöksiä, jotka koskevat kaikkia maailman kansoja, miten heidän pitää elää ja noudattaa Tooraa.

Me emme nyt käsittele ainoastaan juutalaisen uskonnon lähteitä vaan myös syntyviä ongelmia. Voi sanoa, että tämä ei koske ainoastaan kirjallisuutta, jota me käsittelemme, koska lisäksi on paljon valtavirran pohjalla olevaa kirjallisuutta.

Hyvin merkittävä rooli Tooran kommentitekstinä on MIDRASH:lla, joka on hyvin paljon käytetty. Midrash on Tooran kommenttitekstiä. On hyvin suosittu teksti nimeltään MASHAL, missä on enemmän sananlaskuja tai käytännön esimerkkejä. Näemme, että sananlaskujen esimerkit elämästä ovat juutalaiskansalla hyvin yleinen ja vanha tapa, jota käytetään opetuksessa. Ei Jeshua keksinyt sananlaskuja. Vaan hän otti käyttöön hyvin tunnetun juutalaisen tavan kertoa asioista. Sananlaskut Midrashin tekstissä voivat olla kahdessa muodossa nimeltään 1.MIDRASH HALAHA ja 2. MIDRASH AGADA .

Midrash, joka kertoo esimerkin kautta, miten noudattaa jotakin käskyä, on Midrash halaha. Ja Midrash agada kertoo meille jonkun esimerkin sadun tai legendan muodossa ja siinä on jotain moraalin viisauden opetusta. Midrash agada opettaa maailmankäsitteitä, etiikkaa, oikean muotoisia käytännöllisiä ohjeita. Midrash halaha näyttää meille niin kuin esikuvana, miten käyttäytyä joissain elämäntilanteissa. Osa tästä opetuksesta on Talmudin tekstissä. On myös Talmudin ulkopuolista Midrashin opetusta.

Midrashin ja Galahin tekstit sisältyvät Tooran kommenttiteksteihin. Tooran kommenttitekstit ovat hyvin tärkeitä juutalaisten elämässä. Suuri tunnettu Tooran kommentoija 1100-luvulta on nimeltään Rashi. Rashi on lyhennetty sanasta rabbi RASHI - Rabbi Shelomo Itzhaki.

Rashin kirjoittama Tooran kommenttiteksti on hyvin suosittu ja tekstillä on suuri auktoriteetti. Rashi teki suuren vallankumouksellisen päätöksen kirjoittaessaan tekstin siihen aikaan, koska hän otti vastuullisen päämäärän. Hän halusi tutkia alkuperäistä tekstiä löytääkseen suoran tarkoituksen. Sen tähden Rashin Tooran kommentit ovat hyvin ajankohtaisia myös meidän aikanamme.

Hän on kirjoittanut hyvin tärkeitä tietoja Tooran kielestä, Tooran erikoissanojen merkityksiä ja kielellisiä selityksiä. Rashin kommentit ovat hyvin merkityksellisiä ihmiselle, joka haluaa syvällisesti ja asiallisesti tutkia Tanachin tekstiä. Sillä Rashin Tooran kommenttiteksti yleensä välttää kaikenlaiset kuvitelmat, arvoitukset ja väärät käsitykset.

Yleensä juutalaisten keskuudessa ei tutkita Tanachia ilman kommenttitekstejä. Se on niin kuin kaksipuolinen miekka. Siinä on sekä hyviä että huonoja puolia. Hyvä puoli on se, että tämä kommenttiteksti antaa meille selkeän näyn ja välttää harhakäsityksiä, joita tekstistä voi syntyä. Jos me luemme profeetallista tekstiä, asioista voi syntyä yksipuolinen näkökulma. Mutta jos otamme koko juutalaisen kansan hengellisen perinnön, se voi sisältää monenlaisia tulkintoja. Monet kommentoijien tekstit ovat syntyneet nimenomaan taistelutilanteesta juutalaisten ja kristittyjen välillä. Sen takia meillä pitää olla suuri viisaus, kun me lähestymme kommentoijien tekstejä. Nimenomaan juutalainen hengellinen kokemus on hyvä auktoriteetti meille. Mutta ei ainoa. Ei lopullisesti ainoa oikea ja totuus. Jos me näemme vain yhden kommentin jostain asiasta, me näemme vain yhden puolen monesta kulmakivistä. Sen takia meidän sukupolvemme ja tulevien sukupolvien hengellisten johtajien - tarkoitan nimenomaan messiaanisten juutalaisten hengellistä johtoa - heidän edessään on suuri haaste tutustua kommenttiteksteihin monipuolisesti ja eri näkökulmista.

Ajan puutteessa minä vain luettelen muuta tärkeää kirjallisuutta. Esimerkiksi kirja nimeltä KUZARI, - jonka on 1200-luvulla kirjoittanut Jehuda ha Levi. Hän kirjoittaa juutalaisten maailmasta dialogin muodossa. On myös kaksi kirjaa, jotka Rabbi Haim Moshe Lutzatto on kirjoittanut 1800-luvulla. Toinen niistä on nimeltään Luojan tie, joka on tänä päivänäkin niin kuin oppikirja juutalaisten maailmassa. Tässä kirjassa käsitellään Luojan luomistyötä, sitä miten koko maailma on luotu, ja miten Jumala hallitsee maailmaa, sekä mitä ihmisen pitää tehdä ja miten elää tässä maailmassa. Siinä käsitellään myös juutalaisten näkökulmaa, miten ihminen voi käyttää omaa vapauttaan ja valintaa. Käsitellään myös elämää ja kuolemaa, sitä miten paha tuli maailmalle, ja maailman ylläpitämistä. Sekä muita teoreettisia käsitteitä. Hyvin tärkeä kirja kaikille, jotka haluavat tutustua siihen, mihin juutalaiset uskovat ja miksi.

Toinen saman kirjailijan kirja on nimeltään Mesilat Jesharim, joka käännetään ” vanhurskaiden tie ” . Se käsittelee moraalien ja etiikan asioita, ja moraalien kehitystä täydellisyyteen. On myös olemassa paljon sellaista rabbien monien

vuosisatojen aikana kirjoittamaa kirjallisuutta, joka sisältää kysymykset ja vastaukset. Nämä tekstit ja vastaukset ovat myös tärkeitä. Näistä teksteistä emme saa ainoastaan vastauksia, vaan tärkeintä meille on nähdä, millaista metodia on käytetty. Apostoli Paavalin kirjoitukset on kirjoitettu nimenomaan tässä muodossa. Sen tähden meidän on helpompi ymmärtää häntä, jos rabbien ennen käyttämä metodi on meillä tiedossa. Myös Midrashin kirjoitusten metodi on hyvin tärkeä, jos me haluamme ymmärtää apostolien kirjoituksia ja evankeliumin tekstia.

Nyt teemme johtopäätöksiä. On kulunut 3300 vuotta siitä, kun juutalainen kansa sai Tooran Siinain vuorella. Juutalaisella kansalla on nyt suuri hengellinen kokemus elää liitossa Jumalan kanssa. Juutalainen kansa käyttää reaalisesti kirjoitettua sanaa. Roomalaiskirjeessä 3: 1-2 Paavali kirjoittaa: " Mitä etua sitten on juutalaisilla? " Tämä on suuri hyöty. Ennen kaikkea se, että juutalaiskansalle on annettu Jumalan ilmestyksiä. Ja Israelin kansan on onnistunut lopullisesti ylläpitää ja toteuttaa Jumalan ilmestyksiä. Juutalaisen kansan hengellinen kokemus on kirjoitettuna monissa teksteissä. Tämä kirjallisuus alkaa Tanachin tekstistä, joka on kaikkein tärkein. Se alkaa Tanachista ja loppuu kaikenlaiseen kirjallisuuteen, teksteihin ja kommentteihin, myös tähän päivään kirjoitettuna. Sekä Mishnan tekstiin, joka antaa meille syvemmän ymmärryksen evankeliumin tekstin tarkoituksista, sekä näyttää meille tänä päivänä, miten meidän tulee noudattaa käskyjä. Myös Talmudin teksteihin, jotka antavat meille syvempää ymmärrystä kirjallisen Tooran ja suullisen Tooran välillä. Ja myös Midrasin tekstiin, joka rikastuttaa ja opettaa meille, miten käskyjä käytännössä käytetään. Ja on myös paljon muuta juutalaista kirjallisuutta, josta varmasti jossain vaiheessa tulee tärkeää meille kaikille.

Otetaan huomioon, että aika usein kuulen vastauksen, että koska tätä tekstiä ei ollut kirjoitettu Jeshuaan uskoville, tämä teksti ei ole meille pätevä auktoriteetti. Toiset etsivät tästä tekstistä Jeshuan vastaisia lausumia. Mutta tämä ei ole oikein. Vain hyvin pieneen osaan, muutamiin niistä kirjoista on kirjoitettu kristillisen seurakunnan tai Jeshuaan uskovien juutalaisten vastaisia tekstejä. Kaikkiin muihin juutalaisiin teksteihin ei sisälly mitään vastustusta Jeshuaa kohtaan. Koska tämän kirjallisuuden päämäärä ei ole vastustaa Jeshuaa. Vaan tekstin päämäärä on opettaa ja näyttää, miten vanhurskas, Jumalaa pelkäävä ihminen voi elää. Tämä on juutalaisen kirjallisuuden kaikkein tärkein päämäärä.

On myös toinen tärkeä päämäärä: Näistä teksteissä me voimme saada juutalaisten elämästä historiallista ja uskonnollista taustaa Uuden testamentin tekstien tutkintaan. Voimme löytää niitä ongelmakohtia ja elämäntapoja, joita oli silloin kun Jeshua eli ja opetti. Jos meillä on tietoja Jeshuan aikaisista ongelmista, ja siitä miten nämä ongelmat silloin pystyttiin ratkaisemaan, niin meille on helpompi ymmärtää evankeliumeja ja apostolien tekstejä.

Tänään opetuksemme näkökulma on hyvin messiaaninen. Sen takia, koska käsitteimme ristiriitaisia kysymyksiä. Lopuksi haluan lausua, mitä eräs hyvin autoritaarinen messiaaninen opettaja tänä päivänä, John Fisher Yhdysvalloista on sanonut: ” Juutalainen traditio on meille suuri auktoriteetti, koska se on meidän kansamme perinne; meidän hengellinen kokemuksemme. Mutta tämä perinne ei kahlitse meidän jalkojamme ja käsiämme.” Minä itse ajattelen, että tämä on hyvin objektiivinen mielipide.